

Brüssel, 17.4.2024
COM(2024) 171 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

nõukogu määruse (EÜ) nr 1005/2008 (millega luuakse ühenduse süsteem ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja lõpetamiseks) kohaldamise kohta

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

nõukogu määruse (EÜ) nr 1005/2008 (millega luuakse ühenduse süsteem ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja lõpetamiseks) kohaldamise kohta

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE	1
1. Sissejuhatus	2
2. Pärast 2020. aasta aruande esitamist tehtud edusammud	3
a) ETR-kalapüügi vastaste meetmete rakendamine ELis	3
i) Õigusliku aluse muutmine – läbivaadatud kalanduskontrollisüsteem ja ETR-kalapüügi määruse muudatused	3
ii) Hoiatavad karistused	4
iii) ETR-kalapüügi vastase ELi püügi sertifitseerimissüsteemi rakendamine	5
iv) ETR-kalapüügiga tegelevad või seda toetavad kodanikud	6
v) Vastastikune abi	7
vi) ETR-kalapüügiga tegelevate laevade nimekiri	7
b) ETR-kalapüüki käsitlev rahvusvaheline juhtimisraamistik	7
i) Kahepoolne koostöö kolmandate riikidega	7
ii) Kahe- ja mitmepoolne koostöö	10
c) Koostöö sidusrühmadega	11
3. Peamised probleemid ETR-kalapüügi määruse rakendamisel	11
a) ELi sees	11
b) Väljaspool ELi	12
4. Kokkuvõte	12

1. Sissejuhatus

Käesolevas perioodilises aruandes esitatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule ajakohastatud teave nõukogu määruse (EÜ) nr 1005/2008 (millega luuakse ühenduse süsteem ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja lõpetamiseks) (edaspidi „ETR-kalapüügi määrus“)¹ kohaldamise kohta. Aruandega täidetakse ETR-kalapüügi määruse artikli 55 lõikes 2 sätestatud aruandekohustus ning see põhineb liikmesriikide poolt artikli 55 lõike 1 kohaselt esitatud teabel,² komisjoni enda tähelepanekutel ja alates 2020. aastast pärit kogu asjakohase teabe hindamisel³.

14 aastat pärast ETR-kalapüügi määruse jõustumist nähakse ELi olulise osalejana võitluses ETR-kalapüügiga kogu maailmas. Vastavalt ELi ühise kalanduspoliitika kontrollisüsteemile ja ELi ajakohastatud rahvusvahelise ookeanide majandamise kavale⁴ kohaldatakse **ETR-kalapüügi** suhtes **nulltolerantsi**⁵. Kooskõlas ELi kohustusega saavutada kestliku arengu tegevuskava 2030⁶ eesmärk 14 aitab ETR-kalapüügi määrus kaasa ETR-kalapüügi likvideerimisele.

ETR-kalapüügi määrus põhineb kahel sambal: i) **püügi sertifitseerimissüsteem**, millega tagatakse jälgitavus, et vältida ETR-kalapüügist saadud kalandustoodete jõudmist ELi turule, ning ii) **kahepoolne koostöö kolmandate riikidega**, et tugevdada kalanduse juhtimist kolmandates riikides ning aidata neil tõhusamalt täita oma piirkondlikke ja rahvusvahelisi kohustusi.

ELi lähenemisviis ETR-kalapüügi vältimisele, ärahoidmisele ja likvideerimisele on osa rahvusvahelisest kalandusõigusest ning tugineb lisaks ETR-kalapüügi määrusele ka kontrollimäärusele,⁷ välispüügilaevastike jätkusuutliku majandamise määrusele⁸ ning piirkondlike kalandusorganisatsioonide kehtestatud meetmete rakendamisele ELi õiguses.

Aruandes kirjeldatakse aastatel 2020–2023 võetud olulisemaid meetmeid, mis on aidanud saavutada ELi poliitika eesmärged ETR-kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja likvideerimiseks. Need hõlmavad seadusandlikke muudatusi kõnealusel perioodil, jõupingutusi olemasolevate vahendite tugevdamiseks ja koostööd peamiste sidusrühmadega. Lisaks on aruandes selgitatud, millised on suuremad probleemid ETR-kalapüügi määruse rakendamisel

---

¹ ELT L 286, 29.10.2008, lk 1.

² Liikmesriikide esitatud teave ajavahemike 2018–2019 ja 2020–2021 kohta.

³ Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule nõukogu määruse (EÜ) nr 1005/2008 (millega luuakse ühenduse süsteem ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja lõpetamiseks) (ETR-kalapüügi määrus) kohaldamise kohta (COM(2020) 772, 9.12.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0772>).

⁴ „Suunavõtt kestlikule sinisele planeedile – Ühisteatis ELi ookeanide majandamise tegevuskava kohta“ (JOIN(2022) 28 final).

⁵ Euroopa roheline kokkulepe (COM(2019) 640, 11.12.2019); ELi elurikkuse strateegia aastani 2030 (COM(2020) 380, 20.5.2020); strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks (COM(2020) 381, 20.5.2020).

⁶ https://sdgs.un.org/goals/goal14#targets_and_indicators.

⁷ ELT L 343, 22.12.2009, lk 1.

⁸ ELT L 347, 28.12.2017, lk 81.

2. Pärast 2020. aasta aruande esitamist tehtud edusammud

2020. aasta aruandes kinnitati, et ETR-kalapüügi määrust on kavas ajakohastada ja selle tõhusust suurendada, eelkõige oli kavas minna paberipõhiselt **püügi sertifitseerimissüsteemilt üle digitaalsele süsteemile**. Aruandes on rõhutatud vajadust **jätkata koostööd kolmandate riikidega** ja toetada nende pühendumust ETR-kalapüügi vastasele võitlusele. Käesolevas osas antakse ülevaade mõlemas valdkonnas tehtud edusammudest.

Lisaks antakse ülevaade sellest, kuidas on järgitud soovitusi, mis esitati Euroopa Kontrollikoja 2022. aasta auditis, milles käsitleti ELi meetmeid ebaseadusliku kalapüügi vastu võitlemiseks (edaspidi „kontrollikoja eriaruanne“). Kontrollikoja eriaruanne sisaldas soovitusi liikmesriikide sanktsioonide kohta ebaseadusliku kalapüügi puhul ja kontrollisüsteemide kohta, mille eesmärk on vältida ebaseaduslike kalandustoodete importimist ELi.

a) ETR-kalapüügi vastaste meetmete rakendamine ELis

i) Õigusliku aluse muutmine – läbivaadatud kalanduskontrollisüsteem ja ETR-kalapüügi määruse muudatused

2023. aasta lõpus jõudis edukalt lõpule ELi kalanduskontrollisüsteemi läbivaatamine⁹. Uute eeskirjadega **tõhustati ja ühtlustati kalanduskontrollisüsteemi** ning ajakohastati kontrolli nii ELi laevade kui ka ELi vetes kala püüdvate laevade püügitegevuse üle.

Läbivaatamise käigus kehtestati ETR-kalapüügi määruse sihipäraste muudatustega õiguslik kohustus kasutada digitaalset püügi sertifitseerimissüsteemi ja tugevdada impordikontrolli, parandades ELi imporditud toodete jälgitavust.

Jõustamine ja sanktsioonid

ELi kalanduskontrollisüsteemi läbivaatamine aitab määruse jõustamist märkimisväärselt ühtlustada¹⁰. ETR-kalapüügi määruse jõustamissätteid vaadati kontrollimääruse raames läbi, et lisada **minimaalsed haldustrahvid** või ühtsed trahvimäärad ühise kalanduspoliitika teatavate tõsiste rikkumiste eest. Lisaks laiendati läbivaadatud eeskirjadega **tõsiste rikkumiste loetelu** ja määrati kindlaks rikkumised, mida peetakse igas olukorras tõsiseks. Seetõttu muudeti ETR-kalapüügi määruse IX peatükki, et tagada kooskõla kontrollimääruse alusel vastu võetud uute jõustamissätetega.

Digitaalsete vahendite kohustuslik kasutamine ja parem jälgitavus

Kalanduskontrollisüsteemi läbivaatamise tulemusena võeti vastu ETR-kalapüügi määruse muudatused, millega kehtestati õigusnormid, mis kohustavad ELi püügi sertifitseerimissüsteemi rakendamisel **kasutama** IT-süsteemi **CATCH**. Selleks et jätta aega IT-arenduseks, koolitusteks, süsteemi tutvustamiseks ja testimiseks, peavad ELi importijad ja liikmesriikide ametiasutused hakkama kasutama IT-süsteemi CATCH alates 10. jaanuarist 2026.

⁹ ELT L, 2023/2842, 20.12.2023, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302842.

¹⁰ ETR-kalapüügi määruse artiklid 41–44.

CATCH on kogu ELi hõlmav reaalajas toimiv IT-süsteem, mis võimaldab hallata kogu teavet, andmeid ja dokumente tsentraalselt. Eesmärk on **parandada ELi püügi sertifitseerimissüsteemi tõhusust** ning võimaldada ELi imporditavate kalandustoodetega kaasas olevate püügisertifikaatide ja -dokumentide **elektroonilist esitamist**. Sellega ühtlustatakse sertifitseerimissüsteemi ja tõhustatakse impordikontrolli.

ETR-kalapüügi määruse muudatustega muudeti ka püügisertifikaadi ja saatedokumentide sisu. Muudatuste eesmärk on **parandada ELi turule suunatud kalandustoodete jälgitavust ja kontrolli**, kogudes lisateavet, mis on vajalik kalandustoodete, nendega seotud püügitegevuse ja kaubavoogude nõuetekohaseks tuvastamiseks.

Teise olulise muudatusena laiendati töötlemist kinnitava dokumendi väljastamise nõuet nii, et dokument hõlmaks ka neid kalandustooteid, mida on töödeldud kalalaeval lipuriigis. Selle eesmärk oli parandada kõigi ELi sisenevate saadetiste jälgitavust ja tagada koguste nõuetekohane haldamine IT-süsteemis CATCH.

Komisjonile on antud ka volitused koostada teisesed õigusaktid, et täiendada kalandustoodete jälgitavust ja nende ELi turule transportimist käsitlevaid dokumenteerimismõudeid.

Kuigi IT-süsteemi CATCH kasutamine on kohustuslik ainult ELi ettevõtjatele ja liikmesriikide ametiasutustele, on ka kolmandate riikide käitajatel ja ametiasutustel võimalik püügisertifikaate ja nendega seotud dokumente IT-süsteemis luua, valideerida ja edastada.

Püügi sertifitseerimissüsteemis kohaldatavad riskide kindlakstegemise ELi kriteeriumid

ETR-kalapüügi määruse muudetud artikli 17 lõike 3 kohaselt **peavad** kõik liikmesriigid kohaldama püügi sertifitseerimissüsteemi alusel toimuva impordi kontrollimisel **riski tuvastamise ELi kriteeriume**. See tagab järjepidevama lähenemisviisi püügisertifikaatide impordikontrollile, kasutades samal ajal ära IT-süsteemis CATCH toimuva andmete automatiseeritud riskikontrolli eeliseid. Varem said liikmesriigid ise kindlaks määrata riiklikud riski tuvastamise kriteeriumid, kuid see takistas impordikontrolli ühtlustamist.

ETR-kalapüügi vastases võitluses koostööd mittetegevate riikidega seotud lisameetmed

Üks ETR-kalapüügi määruse muudatus puudutab artiklit 38, milles käsitletakse selliste **koostööd mittetegevate kolmandate riikide** suhtes kohaldatavaid meetmeid, kes on kantud ETR-kalapüügi määruse artikli 33 kohasesse nimekirja. Lisaks sellele, et **nimekirja kantud riikidel** on keelatud eksportida ELi merekalandustooteid, **takistatakse** uute meetmetega selliste riikide lipu all sõitvatel kalalaeval **siseneda ELi sadamatesse**¹¹. Samuti peavad selliste riikide lipu all sõitvaid kalalaevu käitavad või omavad **ELi tegelikud kasusaajad** nüüd **taotlema nende laevade registrist kustutamist**.

ii) Hoiatavad karistused

Kontrollikoja soovitude ja karistussüsteemi käsitleva uuringu järelmeetmena teeb komisjon koostööd liikmesriikidega **hoiatavate karistuste ühetaolise ja tõhusa** kohaldamise nimel, jätkates kontrollimist ja järelevalvet. Alates 2022. aastast on komisjon vahendi EU Pilot kaudu algatanud liikmesriikidega 15 menetlust või muud kirjavahetust¹² seoses riikide

¹¹ Sätteid hakatakse kohaldama kohe pärast jõustumist, st alates 9. jaanuarist 2024.

¹² Kooskõlas kontrollimääruse artikliga 96.

karistussüsteemidega. Liikmesriikide puuduste kõrvaldamiseks ja sõltuvalt viidatud menetluste tulemustest võib komisjonil olla vaja võtta hilisemas etapis parandusmeetmeid, tagamaks et karistussüsteemide on tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Need parandusmeetmed võivad hõlmata tegevuskavasid, haldusuurimisi ja/või rikkumismenetlusi.

iii) ETR-kalapüügi vastase ELi püügi sertifitseerimissüsteemi rakendamine

Maailma ühe suurima kalandustoodete importijana on ELil kohustus tagada, et ETR-kalapüügi teel saadud kalandustooted ei jõuaks tema turule.

Rohkem kui 93 kolmandat riiki on esitanud komisjonile andmed oma ametiasutuste kohta, kes on pädevad tõendama ELi turule eksporditud toodetele väljaantud püügisertifikaatides sisalduva teabe õigsust (edaspidi „pädevad asutused“). Aastatel 2020–2021 esitati liikmesriikide pädevatele asutustele importimisel ligikaudu 400 000 püügisertifikaati ja 59 000 töötlemist kinnitavat dokumenti¹³. Aruandeperioodil keelduti ETR-kalapüügi sertifitseerimissüsteemi alusel ELi turule kalandustoodete saadetiste importimisest kokku 93 korral¹⁴.

Kontrollikoja eriaruandes uuriti seda, kui tõhusad on kontrollisüsteemid, mille eesmärk on vältida ebaseaduslike kalandustoodete importimist ELi. Komisjonil soovitati jätkata **püügi sertifitseerimissüsteemi digitaliseerimist, tagada riski tuvastamise kriteeriumide ühetaoline rakendamine, jälgida liikmesriikides kohaldatavate kontrollide ulatust ja kvaliteeti ning võtta vajalikke meetmeid**. ETR-kalapüügi määruse muudatustes võetakse arvesse digitaliseerimist ja riskide tuvastamise kriteeriumide ühetaolist kohaldamist käsitlevaid soovitusi.

Selleks et IT-süsteem CATCH vastaks ETR-kalapüügi määruse muudatustele, tegi komisjon ajavahemikul 2020–2023 liikmesriikidega koostööd süsteemi arendamiseks ja selle tehniliste võimaluste täiendamiseks. Lisaks tehti koostöös liikmesriikide ja Euroopa Kalanduskontrolli Ametiga (EFCA) kindlaks, millised peaksid olema **andmete riskikontrollil** põhinevad **automaatsed hoiatused**, ning mitu neist on juba välja töötatud.

ETR-kalapüügi määruse muudetud sätetes osutatakse IT-süsteemi **CATCH koostalitlusvõimele ELi tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonnaga**, mis loodi määrusega (EL) 2022/2399,¹⁵ et hõlbustada üldisi impordiprotseduure ja kalandustoodete impordikontrolli. Komisjon tagab selle eesmärgi saavutamiseks vajaliku rahastamise ja koostab praegu tulevase süsteemi tehnilist kirjeldust. Koostalitlusvõime tuleks saavutada 10. jaanuariks 2028 ning see hõlbustab impordimenetlusi ja kalandustoodete kontrolli väljaspool ETR-kalapüügi poliitika kohaldamisala.

Selleks et veelgi toetada liikmesriikide riskijuhtimist, vaatab komisjon enne uute sätete jõustumist läbi **riskide tuvastamise ELi kriteeriumid**,¹⁶ võttes arvesse IT-süsteemi CATCH statistikaalast võimekust.

¹³ ETR-kalapüügi määruse artikli 55 lõige 1.

¹⁴ Iga kahe aasta tagant komisjonile ETR-kalapüügi määruse artikli 55 kohaselt esitatavas aruandes ajavahemiku 2020–2021 kohta antud teave. Teave ajavahemiku 2022–2023 kohta põhineb liikmesriikide aruannetel, mis on esitatud ETR-kalapüügi määruse artikli 18 lõike 5 kohaselt.

¹⁵ ELT L 317, 9.12.2022, lk 1.

¹⁶ Komisjoni määruse (EÜ) nr 1010/2009 artikkel 31.

Liikmesriikide ja EFCAGA peetud arutelude põhjal asendas komisjon ELi ettevõtjatele ja ametiasutustele suunatud kasutaja käsiraamatu merendus- ja kalandusajade peadirektoraadi veebisaidil avaldatud **korduma kippuvate küsimustega**¹⁷. Selle sammu eesmärk on tagada, et kõik sidusrühmad kohaldaksid püügi sertifitseerimissüsteemi ühetaoliselt.

Samal eesmärgil ning koostöös EFCA ja liikmesriikidega koostas komisjon juhenddokumendi, milles käsitletakse **ühist lähenemisviisi kontrollimistele praeguse püügi sertifitseerimissüsteemi raames**, ning on välja töötanud veel ühe juhenddokumendi, mis sisaldab rohkem teavet IT-süsteemi CATCH tulevase kohustusliku kasutamise kohta liikmesriikides¹⁸.

Kooskõlas kontrollikoja eriaruandes esitatud soovitusel jälgida liikmesriikides kohaldatavate kontrollide ulatust ja kvaliteeti, vaatas komisjon läbi **küsimustiku**, millest liikmesriigid lähtuvad **iga kahe aasta tagant** esitatavate ETR-kalapüügi määruse rakendamist käsitlevate aruannete¹⁹ koostamisel. Lisaks on komisjon vaadanud põhjalikult läbi liikmesriikide poolt iga kahe aasta järel koostatavas aruandes esitatud teabe²⁰ püügi sertifitseerimissüsteemi rakendamise kohta. Ajavahemikku 2022–2023 käsitleva teabe põhjal kaalub komisjon kõige asjakohasemaid järeldusi.

Lisaks püügi sertifitseerimissüsteemi käsitlevale teabele sisaldasid liikmesriikide poolt komisjonile esitatud aruanded ka sadamates tehtud inspekteerimiste tulemusi ning andmeid kalandustoodete **lossimise** ja **ümberlaadimise** kohta **otse** kolmandate riikide kalalaevadelt²¹. Ajavahemikul 2020–2021 lossis ELi sadamates kalandustooteid ligikaudu 6 000 kolmandate riikide laeva, millest liikmesriigid kontrollisid 1 004.

iv) **ETR-kalapüügiga tegelevad või seda toetavad kodanikud**

Komisjon on põhjalikult analüüsinud riiklikke õigusraamistikke ja täitemeeteid, mida liikmesriigid kohaldavad **ETR-kalapüügiga tegelevate või seda toetavate ELi kodanike** suhtes. Analüüs näitas, et ETR-kalapüügi määruse artiklites 39 ja 40 sätestatud kohustused ei kajastunud liikmesriikide siseriiklikus õiguskorras ühetaoliselt. Aastatel 2017–2021 tuvastasid liikmesriigid 51 juhtumit, kus ELi kodanikud osalesid ETR-kalapüügis või toetasid seda, 47 ELi kodanikule määrati karistus ja 79 ELi kodaniku puhul keelduti ELi või avaliku sektori vahendite eraldamisest²². Lisaks oli 96 juhtumit, kus tehti vastastikuse abi korras kindlaks ETR-kalapüügiga tegelevad või seda toetavad ELi kodanikud, ning 86 juhtumi puhul vahetasid liikmesriigid selles küsimuses teavet kolmandate riikidega²³.

¹⁷ https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/document/download/e1e6fa33-6bcb-4352-837c-9903faef6b6b_en?filename=frequently-asked-questions-iuu-regulation_en.pdf.

¹⁸ https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/document/download/4b92c8f5-9f96-46ec-babc-3bc880ff4ad3_en?filename=FAQ-amendment-IUU-Regulation_en.pdf.

¹⁹ ETR-kalapüügi määruse artikli 55 lõige 1.

²⁰ Läbivaatamine hõlmab asjakohaseid õigusnorme, juhenddokumente, standardset töökorda, käsiraamatuid ja praegu riiklikul tasandil kohaldatavaid asutustevahelise koostöö korda, millest komisjon on teadlik.

²¹ ETR-kalapüügi määruse artikli 55 lõige 1.

²² <https://data.europa.eu/doi/10.2771/353964>.

²³ Samas.

v) Vastastikune abi

Komisjon jätkab tihedat koostööd liikmesriikidega, et avastada, ennetada ja tõkestada ETR-kalapüüki, sealhulgas analüüsitakse teateid kolmandate riikide laevade oletatava ETR-kalapüügi kohta nende riikide vetes²⁴.

ETR-kalapüügi määruse artikli 51 alusel loodud vastastikuse abi süsteem hõlbustab **liikmesriikide, komisjoni ja kolmandate riikide koostööd**. Süsteem aitab tagada ETR-kalapüügi nõuetekohase uurimise ja karistamise. See on võimaldanud vahetada pidevalt teavet, eelkõige hoiatusi, jälitusandmeid ja eeldatava ETR-kalapüügi uurimise tulemusi. Aastatel 2020–2023 saatis komisjon liikmesriikidele 61 hoiatust, et nõuda teavet, osutada võimalikele riskivaldkondadele ja anda suuniseid impordi kontrollimise kohta. Vastastikuse abi aktiivse kasutamise tulemusena on keeldutud ETR-kalapüügiga saadud kalandustoodete impordist.

vi) ETR-kalapüügiga tegelevate laevade nimekirja

Igal aastal võtab komisjon vastu ETR-kalapüügiga tegelevate laevade ajakohastatud ELi nimekirja,²⁵ mis põhineb piirkondlike kalandusorganisatsioonide nimekirjadel. Samuti aitab komisjon aktiivselt piirkondlikke kalandusorganisatsioone ETR-kalapüügiga tegelevate laevade nimekirja kandmisel, tuginedes jälgimisandmetele, oma uurimistele ja hinnangutele.

b) ETR-kalapüüki käsitlev rahvusvaheline juhtimisraamistik

Arvestades ETR-kalapüügi üleilmseid tagajärgi, paneb EL suurt rõhku pidevale koostööle ning kõigi partnerite kohusetundlikule ennetavale ja rangele tegevusele rahvusvahelisel, piirkondlikul ja riiklikul tasandil. ETR-kalapüük on ka üks probleemidest, millele on osutatud ELi merendusjulgeoleku läbivaadatud strateegias²⁶ ning sellele lisatud tegevuskavas on sätestatud asjakohased vastumeetmed. Aruandeperioodil jätkas komisjon aktiivset koostööd rahvusvaheliste partneritega, korraldades kolmandate riikidega kahepoolseid ETR-kalapüügi teemalisi dialooge ja ETR-kalapüüki käsitlevate tööühikute koostumisi ning osaledes piirkondlikes ja mitmepoolsetes koostööraamistikutes.

i) Kahepoolne koostöö kolmandate riikidega

Komisjon on jätkanud koostööd mitme kolmanda riigiga ja toetanud nende **kalanduskontrollisüsteemide põhjalikku reformimist**. Aruandeperioodil ja vaatamata COVID-19 pandeemiast tingitud reisipiirangutele korraldas komisjon rohkem kui 30 kohapealset külalistust ja videokonverentsi kolmandate riikidega, kes teevad ELiga ETR-kalapüügi määruse alusel aktiivset koostööd. Lisaks peeti sel ajavahemikul 17 ETR-kalapüüki käsitleva tööühiku koosolekut.

---

²⁴ Aastatel 2020–2021 teatasid liikmesriigid rohkem kui 1 300 korral, et nad märkasid välismaiseid kalalaevu. Kahel konkreetsel põhjusel jäetakse kolme liikmesriigi teatamised sellest koguarvust välja. Üks liikmesriik teatas oletatavast ETR-kalapüügist 385 korral, täpsustamata, kas tegemist oli kolmanda riigi või ELi liikmesriigi laevadega. Kahe liikmesriigi teatatud oletatavad rikkumised puudutasid ainult teiste liikmesriikide laevu. Teave põhineb ETR-kalapüügi määruse artikli 55 lõike 1 kohastel liikmesriikide aruannetel aastate 2020–2021 kohta.

²⁵ ELT L 181, 18.7.2023, lk 16.

²⁶ Ühisteatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule, milles käsitletakse ajakohastatud ELi merendusjulgeoleku strateegiat ja selle tegevuskava „Tõhustatud ELi merendusjulgeoleku strateegia muutuvate merendusohutudega toimetulekuks, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52023JC0008>.

Poliitiline isevastutus reformide eest on osutunud väga oluliseks, et viia kalanduskontrollisüsteemid kooskõlla rahvusvaheliste ja piirkondlike kohustustega. Üldiselt on kolmandad riigid, kellega komisjon koostööd teeb, näidanud üles tugevat poliitilist taht võidelda ETR-kalapüügi vastu ning kõrvaldada ühiselt kindlaks tehtud puudused. Kogemused näitavad, et tugev poliitiline juhtimine ja suunised võimaldavad saavutada püsivaid tulemusi kalapüügi nõuetele vastavuse osas.

- **ETR-kalapüüki käsitlevad dialoogid**

ETR-kalapüüki käsitlevate dialoogide korraldamine kolmandate riikidega on üks ETR-kalapüügi määruse tugisambaid. See, kas komisjon otsustab alustada ETR-kalapüüki käsitlevat dialoogi kolmanda riigiga, sõltub mitmest asjaolust: hinnatakse, kas riik täidab oma rahvusvahelisi kohustusi lipu-, ranniku-, sadama- ja turustusriigina ning kas riigil on kokkupuudet ETR-kalapüügiga.

ETR-kalapüügi määrusega on kehtestatud nn **kaardisüsteem**, millega antakse komisjonile õigus teavitada kolmandaid riike *võimalusest, et nad tunnistatakse ETR-kalapüügi vastases võitluses koostööd mittetegevaks riigiks* (eeltuvastamine ehk nn kollane kaart)²⁷. Selles etapis algatab komisjon eeltuvastatud riigiga ametliku dialoogi ja seab sisse tegevuskaval põhineva koostöö.

Alates 2020. aasta lõpust on üks riik saavutanud nn kollase kaardi tühistamise, kuna viis kalandussektoris läbi märkimisväärsed reformid. Samal ajavahemikul anti välja kaks kollast kaarti, millega algatati ametlik dialoog tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks²⁸.

Kui eeltuvastatud riik ei suuda oma puudusi kõrvaldada, eirates seega oma rahvusvahelisi kohustusi, võib komisjon *otsustada, et riik ei tee ETR-kalapüügi vastases võitluses koostööd* (punane kaart)²⁹. Vastupidiselt eeltuvastamisele, millega ei kaasne sanktsioone, toob see menetlus kaasa tõsised tagajärjed, sealhulgas kaubanduskeelud. Liikmesriigid ei tohi importida koostööd mittetegeva riigi lipu all sõitvate laevade püütud looduslikke merekalandustooteid.

Kui riik on tuvastatud, teeb komisjon nõukogule ettepaneku lisada see riik koostööd mittetegevate kolmandate riikide nimekirja (edaspidi „nimekirja kantud riigid“). Selline nimekirja kandmine hõlmab impordikeeldudest kaugemale ulatuvaid meetmeid, nt on ELi ettevõtjatel keelatud osta kalalaevu nendest riikidest või oma laevu nendesse riikidesse ümber registreerida, keelatud on ELi kalalaevade eksport nendesse riikidesse, erakaubanduslepingute sõlmimine ELi kodanikega ja ühised püügioperatsioonid ELi laevadega. Alates nende meetmete jõustumisest 9. jaanuaril 2024 on nimekirja kantud riikide kalalaevadel muu hulgas keelatud külastada ELi sadamaid ning ELi kodanikel on keelatud omada, käitada või majandada nende riikide lipu all sõitvaid kalalaevu.

---

²⁷ ETR-kalapüügi määruse artikkel 32.

²⁸ https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2023-11/illegal-fishing-overview-of-existing-procedures-third-countries_en.pdf.

²⁹ ETR-kalapüügi määruse artiklid 31 ja 33.

Alates 2020. aasta lõpust on välja antud kaks punast kaarti ja vastavad riigid on kantud nõukogu nimekirja ETR-kalapüügi³⁰ vastases võitluses koostööd mittetegevatest kolmandatest riikidest.

ETR-kalapüüki käsitlev dialoog on andnud riikidele raamistiku oma riiklike õigusnormide tõhustamiseks ja nende vastavusse viimiseks oma rahvusvaheliste kohustustega lipu-, ranniku-, sadama- ja turustusriikidena. Lisaks on kolmandad riigid teinud tööd oma seire-, kontrolli- ja järelevalvesüsteemide parandamiseks nii nende lipu all sõitvate laevade kui ka nende jurisdiktsiooni alla kuuluvates vetes kala püüdvate välismaiste laevade puhul. Tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused on samuti osa reformidest, mida viiakse ellu ETR-kalapüüki käsitlevate dialoogide raames, mis on omakorda võimaldanud kolmandatel riikidel tõhusalt jõustada oma siseriiklikke õigusakte ja seega võidelda ETR-kalapüügi vastu.

- **ETR-kalapüüki käsitlevad töörühmad kolmandate riikidega**

Peamiste kalapüügiga tegelevate riikidega on loodud mitu kahepoolset ETR-kalapüügi töörühma. Töörühmad kohtuvad vähemalt kord aastas, et anda korrapäraselt ajakohastatud teavet kalanduskontrolli uute arengute kohta ning vahetada parimaid tavasid ja kogemusi, mis on saadud riiklike õigusaktide rakendamisel. Samuti annavad osalised ajakohastatud teavet püügi dokumenteerimise süsteemide, piirkondlike kalandusorganisatsioonide ja kaubavoogude kohta.

Alates viimasest aruandeperioodist on komisjon teinud töörühmade kaudu koostööd Ameerika Ühendriikide, Jaapani, Hiina, Korea Vabariigi, Taiwani ja Taiga.

- **Ühendkuningriigi EList väljaastumise mõju**

1. jaanuaril 2021 sai Ühendkuningriigist ETR-kalapüügi määruse tähenduses kolmas riik. Komisjon väljastas aegsasti teate liikmesriikide pädevatele asutustele, kes kinnitavad püügisertifikaate kalandustoodete ekspordiks Ühendkuningriiki, ning tegi koostööd Ühendkuningriigi ametiasutustega, et tagada kalandustoodete liikumine Ühendkuningriiki ja sealt välja. Komisjon andis liikmesriikidele korrapäraselt suuniseid, et aidata vältida rakendamisega seotud probleeme.

Väljaastumislepingu osaks oleva Windsori raamistiku³¹ sätete kohaselt kohaldatakse ETR-kalapüügi määrust³² ka Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis seoses Põhja-Irimaaga. Põhja-Iirimaa protokoll rakendamisel tekkinud probleemide lahendamiseks jõudsid komisjon ja Ühendkuningriik poliitilisele kokkuleppele ühiste lahenduste tervikkomplekti osas, mille eesmärk on lahendada Põhja-Iirimaa kodanike ja ettevõtjate ees seisvaid praktilisi probleeme, tagades seeläbi neile püsiva kindluse ja prognoositavuse. Selle tulemusena võib kalandustoodeteid viia Suurbritanniast Põhja-Irimaale lõpptarbimiseks, kui kohaldatakse põllumajanduslike toiduainete jaemüügi suhtes kehtivaid uusi lihtsustatud sertifitseerimis-, märgistamis- ja kontrollinõudeid.

- **Säästva kalapüügi partnerluslepingud**

---

³⁰ Samas.

³¹ ELT L 102, 17.4.2023, lk 87.

³² ELT C 384I, 12.11.2019, lk 1.

2023. aasta lõpus oli ELil Atlandi, India ja Vaikse ookeani partnerriikidega 20 säästva kalapüügi partnerluslepingut,³³ millest 14-l olid aktiivsed protokollid, mis võimaldavad kalapüüki. Säästva kalapüügi partnerluslepingute kohaselt antav **valdkondlik toetus** aitab kaasa **ETR-kalapüügi poliitika eesmärkide saavutamisele** suutlikkuse suurendamise programmide ja koolituste kaudu, toetab kontrollisüsteemide väljatöötamist ja nende nõuetekohase toimimise tagamist. Sellel on positiivne ülekanduv mõju ETR-kalapüügi vastasele võitlusele.

Ühise kalanduspoliitika välismõõtmel sidususe tagamiseks teeb komisjon ettepaneku denonsseerida kõik säästva kalapüügi partnerluslepingud kolmanda riigiga, kelle nõukogu on kandnud nimekirja kooskõlas ETR-kalapüügi määruse artikliga 38.

ii) Kahe- ja mitmepoolne koostöö

Kooskõlas ühise kalanduspoliitika välismõõtmega on ELil oluline roll **piirkondlikes kalandusorganisatsioonides** selliste ETR-kalapüügi vastaste meetmete edendamisel, mis põhinevad ELi põhimõtetel ja standarditel. Keskkel kohal on ELi jõupingutused toetada ETR-kalapüügi tegelevate laevade nimekirja kandmist piirkondlike kalandusorganisatsioonide vastavate nimekirjade põhjal ning seda nimekirja ajakohastada ja jõustada. Samuti toetatakse selliste sätete kehtestamist, ajakohastamist ja jõustamist, millega nähakse ette karistused ETR-kalapüügi tegelevatele kodanikele. ETR-kalapüügi tegelevate laevade nimekirja kandmine tagab *de facto* ainulaadse üleilmse süsteemi, mille kaudu takistatakse laevadel kasutada ebaseaduslikult samaaegselt ära erinevaid või kooskõlastamata reguleerimissüsteeme.

Komisjon väljendas kõigis oma kalandusalastes välissuhetes, sealhulgas FAO-le antava rahalise toetuse kaudu, aktiivselt toetust **FAO sadamariigi meetmete** ratifitseerimisele ja tõhusale jõustamisele. Komisjonil oli ka aktiivne roll FAOs **ümberlaadimisi käsitlevate selgete vabatahtlike suuniste** üle peetavatel läbirääkimistel ja nende suuniste vastuvõtmisel. Lisaks oli komisjonil keskne roll, et viia lõpule **WTO läbirääkimised kalandustoetuste** üle, et lõpetada ETR-kalapüügi kaasa aitavate toetuste maksmine, nagu on sätestatud kestliku arengu alaeesmargis 14.6.

Aruandeperioodil oli Euroopa Liit ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni ülemaailmse suutlikkuse arendamise programmi peamine rahastaja, et aidata kolmandatel riikidel rakendada lepingut sadamariigi võetavate meetmete kohta. **EL toetas ka Aafrika ning India ja Vaikse ookeani piirkonna riike, et aidata kaasa säästva kalapüügi arendamisele ja majandamisele.** See hõlmas ka toetust, et suurendada nende suutlikkust võidelda ETR-kalapüügi vastu. Euroopa Liit eraldas Vaikse ookeani piirkonna ja Euroopa Liidu merepartnerluse raames **Vaikse ookeani äärsetele AKV** riikidele 35 miljonit eurot, programmi ECOFISH raames **India ookeani** piirkonna riikidele 28 miljonit eurot ja Lääne-Aafrika tõhustatud piirkondliku kalanduse juhtimise programmi raames **Lääne-Aafrika** riikidele 16,5 miljonit eurot.

2023. aastal ühines EL **ETR-kalapüügi vastase võitluse liidu** lubadusega, mis on osalevate partnerite jaoks veel üks koordineerimisplatvorm tagamaks, et võitlus ETR-kalapüügi vastu on rahvusvahelisel poliitilisel tasandil jätkuvalt prioriteet. Lubadus vastab ELi poliitika

³³ https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/international/agreements_en.

peamistele põhimõtetele ja hõlmab meetmeid, mida komisjon saab võtta ETR-kalapüügi määruse alusel.

c) Koostöö sidusrühmadega

Selleks et tõhustada koordineerimist ja parandada ETR-kalapüügi määruse rakendamist kogu ELis, korraldab komisjon korrapäraselt tehnilisi kohtumisi **liikmesriikide** ametiasutustega. Nendel kohtumistel vahetatakse parimaid tavasid ja arutatakse püügi sertifitseerimissüsteemi kohaldamisel tekkinud probleeme. Arutelude eesmärk on tagada IT-süsteemi CATCH kasutajasõbralikkus ja kõikide vajalike funktsioonide olemasolu.

Komisjon jätkas koostööd **Euroopa Parlamendiga**, korraldades regulaarselt kalanduskomisjoni infotunde, et anda teavet ETR-kalapüügi vastu võitlemise meetmete kohta. Selline teabevahetus aitab tagada aruandekohustuse ELis ja toimub kinniste uste taga, et säilitada konfidentsiaalsus kolmandate riikidega peetavate ETR-kalapüüki käsitlevate dialoogide osas.

Komisjon jätkas ka koostööd **valitsusväliste organisatsioonidega**, et toetada ETR-kalapüügi määruse rakendamist, jagades teavet ETR-kalapüügi juhtumite kohta ning asjakohast teavet ETR-kalapüüki käsitlevate dialoogide jaoks. Komisjon teeb koostööd ka ühise kalanduspoliitika raames loodud **nõuandekomisjonidega** ning annab korrapäraselt ajakohastatud teavet IT-süsteemi CATCH arendamise ja ETR-kalapüüki käsitlevate dialoogide kohta.

3. Peamised probleemid ETR-kalapüügi määruse rakendamisel

a) ELi sees

Üks peamisi komisjoni ees seisvaid ülesandeid on tagada **ETR-kalapüügi muudetud määruse tulemuslik rakendamine**, eelkõige IT-süsteemi CATCH kohustuslik kasutuselevõtt alates 10. jaanuarist 2026. IT-süsteemi CATCH on juba hakatud kohandama uute õiguslike nõuetega ja see tegevus tuleks lõpule viia aegsasti enne osutatud kuupäeva. See annaks aega koolitada liikmesriikide ja kolmandate riikide pädevaid asutusi, koostada kasutusjuhend, teha kindlaks kolmandate riikide ametiasutused, kes on huvitatud IT-süsteemi CATCH kasutamisest, ning jätkata süsteemi koostalitlusvõime arendamist.

Selleks et tagada kooskõla uute õigusnormidega, tuleb läbi vaadata komisjoni määrus (EÜ) nr 1010/2009³⁴. Vaja oleks vastu võtta uued sätted, et kehtestada IT-süsteemi CATCH toimimise üksikasjalikud eeskirjad.

Lisaks on komisjon juba alustanud tööd IT-süsteemi **CATCH ühendamiseks ELi tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonnaga**, mis on kavas lõpule viia 10. jaanuariks 2028. Nende süsteemide ühendamine aitab veelgi lihtsustada ja tugevdada ELi imporditavate kalandustoodete ETR-kalapüügi alaste ning tolli- ja sanitaarkontrollide sidusust.

---

³⁴ ELT L 280, 27.10.2009, lk 5.

Komisjon hoiab silma peal juhtumitel, kus liikmesriigid on püügi sertifitseerimissüsteemi raames tehtud kontrollimiste käigus tuvastanud tõsiseid puudusi, ning jätkab liikmeriikide juhendamist, et saavutada impordikontrolli ühetaolisus.

ETR-kalapüügi määruse artiklite 39 ja 40 rakendamisel ETR-kalapüügiga tegelevate või seda toetavate ELi kodanike suhtes jätkab komisjon koostööd liikmesriikidega, et **ühtlustada** ja **hõlbustada** selliste **kodanike tuvastamise** menetlusi ning **edendada** võimalike täitemeetmete **järjepidevust** kõigis liikmesriikides.

b) Väljaspool ELi

ETR-kalapüügi määruse välismõõtmelise rakendamisel on endiselt peamine probleem partnerriikides piisava **poliitilise toetuse** saamine, et nad viiksid oma siseriiklikud eeskirjad kooskõlla rahvusvaheliste kohustustega ja rakendaksid neid tõhusalt.

Piirkondlikes kalandusorganisatsioonides on komisjoni eesmärk saavutada lepinguosaliste ja koostööd tegevate osalistega **konsensus ETR-kalapüügi vastaste meetmete** osas, eelkõige seoses ETR-kalapüügiga tegelevate laevade nimekirja kandmisega piirkondlike kalandusorganisatsioonide nimekirjade põhjal. Komisjon on täheldanud, et nendes organisatsioonides, kelle otsused põhinevad üldiselt konsensusel, on märgata üha suuremat **vastuseisu** ideele tugevdada kontrolli püügitegevuse üle ja parandada läbipaistvust kalalaevade tegelike tulusaajate osas.

Mugavuslipu kasutamine võib takistada lipuriigil kohustuste täitmist kooskõlas rahvusvahelise õigusega. See küsimus on olnud komisjoni koostöös kolmandate riikidega olulisel kohal ning seda teemat on arutatud mitme riigiga peetavate kahepoolsete ETR-kalapüüki käsitlevate dialogide raames. Komisjon on algatanud uuringu, et teha kindlaks avatud registreid toetavate erinevate majandustegevuse ja avaliku sektori osalejate ajendid. Uuringus analüüsitakse ka avatud registrite mõju ELi eesmärkidele ning rahvusvahelistele eeskirjadele ja raamistikele peamistes poliitikavaldkondades, nagu kalandus, hea maksuhaldustava, ohutus ja keskkonnakaitse, sotsiaal- ja töötingimused ning ELi sanktsioonidest kõrvale hoidumine.

4. Kokkuvõte

ETR-kalapüügi määrusega on jätkuvalt tagatud **terviklik ja tõhus raamistik ETR-kalapüügiga võitlemiseks** ELis. Raamistik võimaldab hoida ära ETR-kalapüügist saadud kalandustoodete sisenemise ELi turule ning suurendada jõupingutusi ETR-kalapüügi vastu võitlemiseks kogu maailmas, korraldades ETR-kalapüüki käsitlevaid kahepoolseid dialooge ja mitmepoolseid kohtumisi.

ETR-kalapüügi määruse kohasest **kaardisüsteemist** on saanud **rahvusvaheliselt tunnustatud vahend** ETR-kalapüügi vastase võitluse edendamisel ning selle teema suurema poliitilise tähelepanu alla toomisel kogu maailmas.

Nüüd on aeg **digitaliseerida** püügi sertifitseerimissüsteem ja kasutada ära selle potentsiaali, et vältida ETR-kalapüügist saadud kalandustoodete jõudmist ELi turule. Kuna IT-süsteem CATCH on veebipõhine ja tal on märkimisväärne koostalitlusvõime potentsiaal, võiks

süsteem olla eeskujuks püügi digitaalsel dokumenteerimisel ja kalandustoodete rahvusvaheliste kaubavoogude registreerimisel.

Selleks et täita kestliku arengu tegevuskava 2030 raames võetud kohustusi ja rakendada ETR-kalapüügi suhtes tõelist nulltolerantsi, on ELi huvides edendada püügi sertifitseerimissüsteemi, kaardisüsteemi ja ETR-kalapüügiga tegelevate laevade süstemaatilist nimekirjade kandmist piirkondlike kalandusorganisatsioonide nimekirjade põhjal kui tugevaid vahendeid ETR-kalapüügi vastases võitluses. Lisaks on vaja pingutada, et kõrvaldada riikliku ja piirkondliku tasandi juhtimislüngad ning tugevdada kolmandate riikide suutlikkust võidelda ETR-kalapüügi vastu.